

BAŞYAZI

1975 AVRUPA MİMARİ MİRAS YILI'NIN ARDINDAN

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1972 yılında benimsediği bir kararla 1975, Avrupa Mimari Kalıt (Miras) Yılı olarak kutlandı.

Karar uyarınca 1972 den bu yana üye ülkelerin çoğunda mimari kalıt ve çevre değerlerinin korunması konusunda çeşitli yeni çalışmalar yapıldı. Kurulan ulusal komiteler bu çalışmaları düzenlemek ve 1975 Avrupa Mimari Kalıt Yılı kampanyasına ulusal ve uluslararası düzeylerde katkıda bulunmayı sağlamakla görevlendirilmişlerdi.

Kampanya 1975 Ekim ayında Amsterdam'da yapılan bir kurultay ve açılan uluslararası bir sergi ile doruğuna erişti ve koruma çalışmalarının 1975 den sonra da sürdürülmesi dileği ile kapandı.

Anıtlar, eski eserler ve diğer çevre değerlerinin korunmaları konusundaki her tür gelişme çevre düzenlenmesi ile ilgili kurum ve kişileri elbette ilgilendirmelidir. Konunun çeşitli yönlerini işleyen çalışmalara hız veren Avrupa ölçeğindeki bir kampanyayı önemsemek de olanaksız.

Yine de, 'Avrupa Mimari Kalıt Yılı' deyiminin içerdiği sınırlama dikkate alınmasa bile çevre değerlerinin özde ekonomik ve politik nitelikte bir örgütün bayraktarlığında bu denli vurgulanmasının neyi amaçladığını iyi tartmak gerekli. Bunun için de Avrupa Konseyi'nin amaç ve gelişmesini bazı yönleriyle anımsatmakta yarar olabilir :

Geçirilen iki büyük savaş deneyiminden sonraki dönemde Avrupa'da bazı yeni politik kavramların oluştuğu biliniyor. Bunların çoğunda ortak olan nokta Avrupa'nın birleştirilmesi görüşüdür. Avrupa Konseyi de kendini, bu amaca yönelmiş en büyük kuruluş olarak tanımlamaktadır.

Napolyon ve Hitler'in tutkularından farklı nitelikteki bu Avrupa Birliği önerileri arasında en fazla benimseneni Winston Churchill'in Avrupa Birleşik Devletleri tasarısı olmuştu. Tasarı 1939-1945 savaşından sonraki ortamda kolayca taraftar buldu. Çok sayıda uluslararası grup tasarının gerçekleşmesi için girişimlere başladı. Kısa bir süre sonra, 1948 yılında, bu çabaları bir araya getirmek amacı ile Birinci Büyük Avrupa Kurultayı toplandı. Başkanlığını İngiliz Parlamento üyesi Duncan Sandys'in yaptığı kurultayda yeni, toplayıcı bir örgüt düşünö geliştirildi. Kurulması 1949 Ocak ayında resmen

kararlaştırılan Avrupa Konseyi işte bu düşünün ürünüdür. Kuruluş anlaşması 1949 Mayıs ayında kurucu 10 ülke arasında Londra'da imzalanmıştır.

Ancak, oldukça hızlı bu başlangıca ve konseyin üye sayısındaki artışa karşın Avrupa Birliği aradan geçen çeyrek yüzyılı aşkın zaman içinde bir türlü kurulamamıştır. Avrupa'nın birleşmemiş devletleri ortak çıkarlarını hala daha küçük takımlaşmalar ile gözetmektedirler. Konsey ise gerçekleştiremediği ama vaz da geçmediği Avrupa Birliği için yeni, denenmemiş ortak özellikleri zorlamaktadır; kültürel koşutluklar, ortak tarih birikimi ve mimari kalıt gibi.

Mimari kalıt, öz amacı politik olan bir örgüt tarafından işte bu yüzden vurgulanıyor; Avrupa Konseyi işte bu nedenle mimari kalıtın en kendini adanmış savunucusu oluyor; ve bu nedenle 1948 Birinci Büyük Avrupa Kurultayı Başkanı Duncan Sandys 1975 yılında Avrupa Mimari Kalıt Yılı Organizasyon Komitesi Başkanı Lord Duncan Sandys olarak yine karşımıza çıkıyor.

Avrupa Konseyi'nin çağrısına uyularak ülkemizde de 1975 Avrupa Mimari Kalıt Yılı çalışmalarını Kültür Bakanlığı'nın desteği ile yürütecek bir Ulusal Komite oluşturulmuştu. Komite'nin girişimi ile Antalya, İstanbul ve Göreme/Ortahisar konularında hazırlanan üç pilot koruma projesi, uygulanmış diğer koruma ve onarım örnekleri ile birlikte Amsterdam sergisinde yer almıştır.

Çeşitli basın ve yayın organları aracılığı ile koruma konusunda kamu oyunun geliştirilmesi için çabalar gösterilmiş, ilgili uzmanların konuyu tartıştıkları toplantılar düzenlenmiştir. Kısacası, mimari kalıtın korunması ile ilgili çalışmalar 1975 Avrupa Mimari Kalıt Yılı nedeniyle belirli bir ivme kazanmıştır. Bu kuşkusuz önemli bir gelişme.

Ancak, mimarlık ve planlama eğitimi veren kurumlarımıza, koruma ile ilgili resmi kuruluşlarımıza, mimarlık ve planlama konularını uğraşı edinmiş kişilere ve diğer bireylere—yani tüm toplumumuza—sormamız gerek: Avrupa içinde birlik sağlamaya katkısı dışında mimari kalıtın gerçek değerini, anlamını, eğitim ve uygulama için taşıyabileceği önem ve yararı acaba yeterince ve doğru olarak anlıyor, değerlendiriyor muyuz?

1975 Avrupa Mimari Kalıt Yılı ya da benzeri kampanyaların Türkiye'de bu sorulara eğilme ve yanıt arama fırsatını yaratmaları bile sanırız bu tür kutlamalardan Avrupa için umulanların tümünden daha anlamlı ve verimli olacaktır.

Nice mimari kalıt yılları dileği ile....

Yazı Kurulu Adına,

O.Ü.

EDITORIAL

1975 EUROPEAN ARCHITECTURAL HERITAGE YEAR

1975 was designated by the Council of Europe as the European Architectural Heritage Year.

Since the official designation in 1972 various activities had been initiated in most of the member countries to speed up and give further impetus to the idea of conserving Europe's unique architectural and environmental values. National Committees, composed of experts and authorities on the subject, were formed to organize and encourage these activities. Indeed, with the aid of meetings, conferences, pilot conservation schemes, radio and television programmes, publications etc., the interest in the architectural heritage of Europe was increased considerably and the final European Architectural Heritage Year Campaign was carried on both at national and international levels throughout 1975.

Obviously, any development, both theoretical and practical, in the field of architectural history and conservation is of interest for individuals and institutions committed in one way or another to the problems and design of environment. This is especially true for schools of architecture. Furthermore, it is difficult to overlook the significance of a campaign such as that of 1975 European Architectural Heritage Year which has resulted in displaying openly and at international level the various problems encountered and solutions offered in conserving architectural values in a number of countries.

However, even if one disregards the possible limitations of the term *European*, one has to still carefully assess the true accent of this perhaps slightly exaggerated consecration of architectural heritage under the leadership of an essentially political organization, i.e. the Council of Europe. It may be necessary, therefore, to review the emergence and the purpose of the council in order to be able to make a fuller assessment :

It is widely known that after the two world wars new political concepts were born and that the common goal was to achieve a European unity different in essence than those fostered earlier by Napoleon and Hitler. The Council of Europe claims to be and is generally accepted as the leading champion of this cause at present.

Of the many unification proposals, the idea of the United States of Europe, put forward by the late Winston Churchill in 1946 had found an immediate and popular support in many parts of the Continent. There was even a joint programme of action to be implemented to this end by various national and international groups. The First European Conference, held in 1948 under Mr. Duncan Sandys of England, aimed at re-organizing and uniting these independent activities. The need for a new, continental organization was expressed by all participants and the idea of founding the Council of Europe emerged. The official statute of the Council was ratified soon after, in May 1949, among ten countries.

However, despite this encouraging start and the subsequent additions to the Council's list of members the desired unity in Europe has not yet been achieved after more than twenty-five years. European states still find comfort in and benefit from forming smaller fraternities while the Council of Europe has gradually come to focus attention on the relatively trouble-free similarities as the possible binding agents in the Old World. Among these are various cultural values, a somewhat common history and, of course, 'European architectural heritage' which has long been thought to have a common origin.

Therefore it is not surprising to find an organization with ambitious political objectives acting as the benevolent patron of architectural heritage. It may also be interesting to note that the name behind the First European Conference of 1948, Lord Duncan Sandys, was also the leading figure of the 1975 European Architectural Heritage Year campaign, entrusted with the task of being the Chairman of the Organizing Committee.

In Turkey, a National Committee was formed for the 1975 European Architectural Heritage Year. In addition to various activities planned, several pilot conservation schemes were drawn up at the Committee's initiative and displayed at an international exhibition in Amsterdam. The Turkish Ministry of Culture, in close cooperation with the Ministry of Foreign Affairs, supported the Committee and its activities. Press and other mass communication media were made use of in awakening public interest in architectural heritage. In short, efforts in this direction gained a certainly positive acceleration owing to the 1975 European Architectural Heritage Year. This in itself is undeniably useful.

However, the question we should still ask in schools of architecture, in practice or simply as citizens is: Are we giving enough and due thought and recognition to the real value, importance and contribution to education and practice of our architectural heritage outside its exploitation for achieving unity in Europe?

If the 1975 European Architectural Heritage Year and similar campaigns can provide the opportunity to re-consider this and other related questions, the benefits to be derived from them in Turkey may far exceed those that are intended for Europe.

Many happy and productive Architectural Heritage Years....

On Behalf of the Editorial Board,
O.U.